YIL: 2 SAYI: 27 MART 2023 AYLIK KÜLTÜR, SANAT VE AKTÜEL DERGİ

ÇAYDAÇIRA

BORDO RESSAM

ELAZIĞ İLİMİZİN TARİHİNİ KİTAP SAYFALARINA TAŞIDIK.
EMEK BİZDEN, OKUMASI SİZ DEĞERLİ HEMŞERİLERİMİZDEN.

İÇİNDEKİLER

ACIMIZ BÜYÜK…

"Elazığ Yenilenmeli"

Depremzede Çocuklar Unutulmadı

Elazığ'da yok olan Ramazan geleneği…

Elazığ'da Yazlık Sinema Kültürü

ÇAYDAÇIRA

AYLIK KÜLTÜR-SANAT VE AKTÜEL DERGİ
YIL: 2 SAYI: 26 ŞUBAT-2023

İMTİYAZ SAHİBİ ve
YAYIN YÖNETMENİ:
YÜCEL ÇAKMAK
cakmakyucel@gmail.com
ADRES:
Gazi Caddesi No: 36 Yüce Pasajı Kat 4
ELAZIĞ

KATKIDA BULUNANLAR:

İ. EKREM KATI (ELAZIĞ)
MURAT SEVİNÇ (İSTANBUL)
AHMET BULUT (ELAZIĞ)
BİLAL CİVELEK (İSTANBUL)
ŞERİF AYDEMİR (İSTANBUL)
İLHAN KILIÇ (ALMANYA)
AHMET FARUK PAMUKÇU (İSTANBUL)
OYA ORHAN (ELAZIĞ)
FİKRİYE SUSAM (ÇANAKKALE)
BEDRİ YÜCEL (ELAZIĞ)
FATİH BAYGELDİ (KKTC)
HÜLYA MURAT (ELAZIĞ)
MEHTAP ÖZER SEYRAN (ELAZIĞ)

YÜCEL ÇAKMAK

Acımız çok büyük…

Asrın felaketi veya depremi… Adını ne korsanız koyun… Yüreklerimiz dağlandı.
Öyle bir afetti ki yaşamayan bilemez.
İkinci depremde büronun pasaj girişindeydim. Kendimizi Gazi Caddesi'ne zor attık.
Hollywood filmlerindeki deprem sahnelerini andırıyordu. Caddede koşan insanlar, feryat figan edenler, ağlayanlar…
Gazi Caddesi'nde bulunan binalardan düşen sıvalar insanları daha da tedirginleştiriyordu.
O korkuyla Öğretmenevinin önüne kendimizi zor attık.
Öğretmenevi mahşeri kalabalığı andırıyordu. Telefonlarla yakınlarına ulaşmaya çalışanlar, ağlayan çocuklarını yatıştıranlar, dua edenler…
Elazığ korkmuştu… O gece dışarıda buz gibi bir havada geçirilmişti.
Türkiye büyük kayıplar yaşamıştı.
Çöken binalar ve o binaların altında on binlerce insan…
Ölenlere Allah'tan rahmet, ailelerine ise sabırlar diliyorum.
Geçmiş olsun Türkiye…
Büyük felaketin ardında Türkiye yardım için ayağa kalktı. Elazığ'da binlerce insan Malatya ve Adıyaman'a gitti. Kimisi kıyafet götürdü. Kimisi yemek dağıttı. Kimisi enkazdan canlı çıkardı.
Elazığ halkı depremzedelerin yanındaydı.
Kapılarımıza da onlara açtık.
Yıllarca didiştiğimiz komşu Malatya artık evimizdeydi. Dostluğumuz bakiydi.
Dergimizin bu sayısını deprem ağırlıklı olarak ve hatta kapağa bir deprem fotosu koymayı düşündük. Ama acımızı daha da büyütmemek için diğer kültürel ve sosyal haberlerimize de yer verdik.

HARPUT

Efsaneler saklıdır, Harput'un kalesinde,
Yıkılsa da diz çökmez, namert in karşısında.
Şimdi baykuşlar öter, virane bağlarında,
Kahramanlar yetişti, ovasında, dağında.

Hoyratını söylüyor, yüreklerde gam yüklü
Her makamdan nağmeler, kayabaşında türkü.
Suyun altında kaldı, altın gibi ovalar,
Gölde balık tutuyor, işsiz kalmış çağalar.

Çayda çıra mumlu dans, müzikli halk oyunu,
Sessiz çığlık gibisin, kimler bozdu huyunu.
Bir doğa harikası, buzluğun mağarası,
Karataş'ın bağrında, soğuk aşk hatırası.

Gurbet elde yürekler, hep seni anıyormuş,
Özlem Hazar dağında, gölcüğü arıyormuş.
Avucunu açmışta erenlerin duası,
Harput'u hak saklamış, gakgoma hatırası.

Bağlarında hep vardır, öküzgözü üzümler,
Bağ bozumu zamanı, halaylarla düğünler.
Şimdi uzakta toyun, ey benim memleketim,
Ne kadar anlatsam da, bitmez sana hasretim.

Misafiri seversin, Yakışır Elazığ'a,
Tandır ekmeği pişsin, odun at ocağına.
Yüreğimi kabarttı, mayhoş yayık ayranı,
Ocak başın da kürsü, geçmişi anlatmalı.

Kilise Meryem ana, orda kale altında,
Dabak hane şifalı, çimiversen suyun da.
Seninle bir zamanlar çelik çomah, oynardık,
Koskoca bir tarihi, arkamızda bıraktık.

Süt kalesi demişler, heybetli duruşuna,
Ulu camiler durur, efendiler safına.
Bir tarihin enkazı, yüreğimi sızlatır,
Nerde bir bülbül ötse, mayanı hatırlatır.

Pak yüzünü seveyim, nasıl diyem ne bilem
Gündoğdu vakit tamam, derdimi sana dökem.
Bestekarım al sazı, söylensin nağmelerin,
Bir teselli olursun, yaram derin de benim.

KÖKSAL GÜNDOĞDU

ACIMIZ BÜYÜK!

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Kahramanmaraş'ın Pazarcık ve Elbistan ilçelerinde, 6 Şubat Pazartesi günü meydana gelen 7.7 ve 7.6'lık iki yıkıcı deprem ile 5.8'lik iki Hatay depremi ağır hasarlı bazı binaların yıkılmasına neden olmuştu.

Hatay merkezli depremler sebebiyle enkaz altında kalanlar için yeni çalışmalar başlatılmış ve son depremden kaynaklı 6 kişinin hayatını kaybettiği ve 18'i ağır 294 kişinin yaralandığı bildirilmişti.

11 ilde hissedilen Kahramanmaraş, Adana, Gaziantep, Malatya, Osmaniye, Diyarbakır, Şanlıurfa, Adıyaman, Hatay ve Elazığ'da büyük yıkıma neden olan Kahramanmaraş depremi ölü ve yaralı sayısı kamuoyu ile paylaşıldı.

AFAD, Türkiye'nin 11 ilinde büyük yıkıma neden olan Kahramanmaraş merkezli depremlerde şu ana kadar 44 bin 374 vatandaşımızı kaybettiğimizi açıkladı

Elazığ Yaralı

Elazığ Valiliği, Kahramanmaraş merkezli 7,7 ve 7,6 büyüklüğündeki depremlerin kentte yarattığı hasara ilişkin açıklamada bulundu.

Valilik'ten yapılan açıklamada, iki kişinin de yaşamını yitirdiği belirtilerek, Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğünce oluşturulan 21 Hasar Tespit Ekibi ivedi olarak çalışmalara başlayıp; İlimiz Akpınar Mahallesi Mevlüt Sokak No: 3 adresindeki bina (İstasyon Caddesi Mevkiinde) saat 04.17'de meydana gelen deprem nedeniyle Ağır Hasar görmüş ve 12 aile tahliye edilmiştir. Saat 13.24'de meydana gelen depremde ise bina yıkılmış olup akabinde enkazı kaldırılmıştır. Enkaz altından 1 polis memuru ve 1 sivil vatandaşımızın cenazesi çıkarılmıştır.

Yeni Mahalle Gazi Caddesi No: 80 adresindeki Diriliş AVM'nin yer aldığı bina (Valilik karşısı), Fırat Üniversitesi ve İl Müdürlüğü Teknik Personellerin tespitine istinaden Acil Yıkılacak Bina kategorisinde yıkımı başlatılarak tamamlanma aşamasındadır. Nailbey Mahallesi Yenice Sokak No: 3 adresinde bulunan İş Merkezi (Gazi Caddesi Üzeri), Üniversite ve İl Müdürlüğü Teknik Personellerin tespitlerine göre bina tahliye edilerek yıkımı yapılmıştır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, "Asrın felaketi" olarak nitelendirilen Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen Elazığ'da hasar tespit çalışmalarını aralıksız sürdürüyor.

Bakanlıktan açıklanan son rakamlara göre; Elazığ'da toplam 4 bin 810 binada 44 bin 536 bağımsız birimde hasar tespit çalışması yapıldı. Bin 36 binadaki 5 bin 193 bağımsız birimin acil yıkılması gereken ağır hasarlı ve yıkık olduğu tespit edildi.

Elazığ Tek Yürek

Elazığ'da Valilik koordinasyonunda AFAD İl Müdürlüğü, Kahramanmaraş merkezli depremlerden etkilenen illerde vatandaşlara yardım ulaştırılması için seferber oldu.

AFAD İl Müdürü Osman Pıhtılı, depremin hemen ardından Vali Ömer Toraman başkanlığında Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi'nde toplanılarak, deprem bölgesine yardım için kentteki ilgili tüm kurumların teyakkuza geçirildiğini belirtti.

Pıhtılı, "Afet bölgelerinde 512 bin ekmek, 70 bin su, 64 bin

çorba dağıtımı ve 2 bin kumanya dağıtımı yapıldı. Yıkımın yoğun olduğu illerimize 3 bin 219 çadır, 2 bin 304 yatak, 840 mutfak seti ve 20 bin 848 battaniye sevk ettik. Buralarda ayıca 885 personelden oluşan 110 ekip ve 66 iş makinesi görevlendirildi. Afetin yaşandığı illerimizde ekiplerimiz çalışmaya devam ediyor. Görevlendirilen personelin içinde AFAD gönüllülerimiz de var. Profesyonel ekiplerimizle koordineli bir şekilde afet bölgelerinde çalışıyorlar." diye konuştu.

Türkiye'yi yasa boğan Kahramanmaraş merkezli olan ve 10 ilde de etkisi şiddetli bir şekilde hissedilen 7.7 ve 7.6 büyüklüğündeki depremlerin yaraları sarmak için Elazığ tek yürek oldu.

Depremden etkilenen depremzedelere yardım eli uzatmak için Elazığ Belediye Başkanı Şahin Şerifoğulları depremin ilk saatlerinde harekete geçerek yardım çağrısında bulunmuştu. Elazığlı vatandaşlar Başkan Şerifoğulları'nın, "Vakit birlik olma vakti. Depremden etkilenen illerimize gönderilmek üzere barınma, gıda ve giyim yardımlarınızı; Elazığ Belediyesi Ahmet Tevfik Ozan Fuar ve Kongre Merkezi, Elazığ Belediyesi Hayır Çarşısı, Elazığ Valiliği İrtibat Noktası ile Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Binası olmak üzere 4 toplanma noktamıza teslim ederek yaraların sarılmasına yardımcı olabilirsiniz." yardım çağrısına duyarsız kalmadı.

Depremzedelerin yardımına koşan vatandaşlar; ısıtıcı, battaniye, kışlık kıyafet gibi temel ihtiyaç malzemelerinden oluşan yardımlarının deprem bölgesine ulaştırılması için yardım toplama alanına teslim etti.

“Elazığ yenilenmeli”

Prof. Dr. Naci GÖRÜR

ÇAYDAÇIRA/İSTANBUL

Elazığlı Yer Bilimci Prof. Dr. Naci Görür, Elazığ çevresinde beklenen depremlerin Elâzığ’a etkisi ile ilgili önemli açıklamalarda bulundu. Görür, 2020 yılında yaşanan depremin Elâzığ’ın yapı stokunun ciddi oranda yorduğunun altını çizdi. Yenilenme için büyük bir fırsat olduğunu söyledi.

İstanbul’da İşbirliği ve Proje Platformu tarafından Deprem Odaklı Kentsel Dönüşüm Programı düzenlendi.

İstanbul Florya İ.B.B. Sosyal Tesislerinde VİP Salonunda düzenlenen programa konuşmacı olarak Elazığlı Yer Bilimci Prof. Dr. Naci Görür katıldı.

İşbirliği ve Proje Platformu Başkanı Gürkan Özensoy, Platform olarak yaptıkları programlarda ülke meselelerini ele aldıklarını söyledi. Özensoy, “Ülke meseleleriyle alakalı konularda siyasetsiz bir şekilde her konuya el atmaya çalışıyoruz. Deprem odaklı Kentsel Dönüşüm Programı ile bugün karşınızdayız” dedi.

Elazığlı Yer Bilimci Prof. Dr. Naci Görür, Bingöl Karlıova Bölgesinde bir depremin şaşırtıcı olmayacağını söyledi. Görür, “Mesela Bingöl Karlıova özellikle Karlıova-Göynük arasında Karlıova-Erzincan arasında 7 su fayı noktasında sıkıntı daha arttı diye düşünüyoruz. Yani oralarda bir deprem meydana gelse bizim için şaşırtıcı olmayacak. İstanbul bölgesi hariç tutarsak. Yani sizin dediğinize o faylarda kimi faylarda stres alanında değişiklikler olmuştur” dedi.

Çadır kent değil, yaşam kentler kuralım

Bir rüyaydı binlerce deprem olmadı binlerce kişi ölmedi uyan şehrim uyan dünyam. Antep Maraş Hatay yerinde duruyor. Rüyaydı

Ocağı tütmek bacası tütmek ocağı sönmek dilimizde çokça söylenen tabirler. **'Kaç Ocak söndü evlerine ateş düştü'** biri öldüğünde söylenirdi bu sözler binlerce kişi şimdi yok oldu. Ocak yok ev yok köz ciğere düştü. **'Ciğeri yandı ciğere köz düştü'** denir. Biri evladını kaybettiğinde söylenir. Binlerce evlat öldü şimdi Ciğeri dağlandı Türkiye'nin… **'Ciğeri cız etmek'** bir şeye üzülünce denirdi. **'Ciğerimden bir parça koptu'** denir birinden ayrılınca… Türkiye bu tabirlerin hepsini yaşadı deprem sabahı…

OYA ORHAN

Türkiye'nin ciğeri yandı köz düştü toprağına ocağı tütmedi. Maraş'ın bacası söndü. Antep'in kaç ocağı söndü? Malatya'nın kaç ciğeri yandı? Adana'da kaç insanın evleri yıkıldı? Kapıları kapandı. Antakya'nın içi cız etti.

Bedduamız vardı **'evleri yıkıla kapıları kapana'** derlerdi eskiler. Bu atasözünü keşke hiç duymayaydık. Hiç yasamayaydık. Bu atasözünü. Şehirlere nazar mı değdi ne insanlarımıza kültürümüze göz değdi

Eskiler dermiş bir gün gelecek köylere çekilecek insanlar. Salgın yayılmaya başladığında depremler olunca nasıl da sözleri çıktı büyüklerin. Apartmanlarda yüksek katlarda oturanlar şimdi tek katlı evlere heves ettiler. Biz soba kokusunu sevmeyiz diyenler sobanın etrafına dizildiler. Kalabalık sevmeyiz diyenler bir arada oturup aynı lavaboyu kullandılar. Beş odalı lüks evlere sığmayanlar ateş yakıp ısındılar. **Dayanışma ve birlik içinde yastığımızı yorganımızı ekmeğimizi suyumuzu paylaştık.**

Ah canım Elazığ yaşadı tüm bunları depremin o soğuk yüzünü. **Şimdi komşu şehire yardım zamanı… Hallerini en iyi biz anlarız.**

Elazığ Malatya'nın tatlı didişmeleri meşhurdu. Köz düşünce yüreklere nasıl da kenetlendik. Fırınlarda ekmek bulunmayınca, Elazığ nasıl yetişti. Ekmeğini suyu alıp Malatya'ya… Ciğerimiz ordaydı komşumuz ordaydı kiminin evladı kiminin tanıdığı… Fırınlar ekmek yetiştiremeyince, Ekmek yoksa pasta yesinler sözü ne de doğruymuş. Elazığlı nasıl da yardıma koştu herkes evlerde çocuğunun beslenme çantasına özenle hazırlar gibi poğaçaları yetiştirdi can dostlarına. **Komşu sadece kapı komşu değildi şehirlerde komşu oldu. Ekmeğini suyunu paylaştı kapı komşusu Malatya'yayla. Elazığ Sütkardeş kan kardeş şehirdaş oldu yaraları sarmak için.**

Komşusu aç iken kendisi tok yatan bizden değildir. Ağladık kimsesiz kalan çocuklara yürekleri burkan hikâyelere.

Şehirler komşu, ülkeler komşu oldu nasıl da evrenselleştik bir anda.

Yardıma koşma da birinciyiz de, neden şehirleşme de birinci olmayalım? Neden dere yataklarına ovalara ev yapmayıp da akıl ve bilimin ışığında depreme dayanıklı evler yapıp örnek şehir olamayalım? Neden seçim vaatlerinde sizlere depreme dayanıklı ev yapağız sözleri verilmiyor? Bir haber okudum; Deprem de bir ilçe de yüksek kata izin vermediği için eleştirilen yöneticiye depremden sonra binaları hasar almadığı için halk o yönetici teşekküre gitmiş. Neden artık bizde öyle olmayalım?

Enkazdan insan çıkarmanın çağ dışı olduğunu anlayalım. İnsansız hava aracı yaptık modernleştik. **Bir dokunuşla uzaya füze gönderdik de neden beton yığınlarının içinden insan seçmeyi sıradanlaştırdık.** Eski depremlerde aklın ve bilimin ışığında gitmedik diyelim. Ya şimdi üniversiteler dolu bilim adamı. Masa başı profesörler halen İngilizceden Türkçe'ye çeviri yapmıyordur umarım artık bir şeyler yapma vakti. Akıllı evler yaptık

uzaktan kumandalı evler, evde gezen robotlar üretildi. Bu akıllı evleri nereye yaptığımızı da bir düşünseydik.
Harput'tan şehre inerek düz ovalarda yaşama hevesiyle modern hayat dediğimiz üst üste evler dar sokaklara hapsolmuş hayatlar… Şimdi yukarı şehre çıkmaya can atıyor. **'Hüseynik'ten çıktım şeher yoluna'** dizeleri gerçek olacak ne dersiniz? Bir hava alıp dönelim dedikleri **Harput'un şimdi canı yanıyor gönderdikleri insani geri çağırıyor.**
Bir derste öğrencilerime bugün hayal edelim dedim. Neyi icat etmek isterdiniz insanlık adına. Küçük kâğıt parçalarına yazdılar tek tek okuduğum da aklım durdu. Elazığ, Okçular depreminden sonraydı. Akıllı ev çizmiş altına tekerlek mi dersin bir mühendis edasıyla depremden etkilenmeyen evler mi dersin. Çocuklar demek aklın ve bilimin ışığında çalışsalardı şimdi depremde enkazdan çocukları seçmezdik.
Biz yöneticilerimizi seçemiyoruz. Biz enkazdan insan seçiyoruz artık. Sene 2050 olsa da yine böyle çağ dışı şekilde insanlarımızı şehirlerimizi mi kaybedeceğiz. Yerküre artık bizi taşımıyor. Feryat etti medeniyet maalesef sınıfta kaldı. Otur sıfır bir yıl daha okuyacaksın dedi. **Tarih tekerrür etmesin artık her deprem olduğunda ölü sayısını merak etmeyelim çadır kentler değil yaşam kentler kuralım. Bizim şehirlerimize artık cam teraslar yapmayın süslü parklar vaatleriniz olmasın. Şehirlerimiz nefes alsın şehirlerimiz gülsün.** Depremde çadır ulaşmayan insanlara üzülmeyelim artık. Geçmişten ders alıp geleceği inşa edelim. Japonya'da yaptığı köprü de bir hata olunca o mühendis istifa edermiş. Bir yazı okumuştum inşaat şirketleri çalışanlarına bir dönem islerini hakkıyla yapsınlar diye ahlak dersleri verip sınava tabi tutuyorlarmış. Almanya'da bir bina yapılırken bir milimlik bir hatada inşaat durduruluyormuş. Bizim bunu okullarda ders olarak okutmamız gerek. Nerde bizde öyle insanlar? İşi ehline verin artık. **'Ekmeği ekmekçiye ver bir ekmekte üste ver'** neden dedi atalarımız? İnsanlık hata kabul etmez artık. Akıllı evleri yaparken deprem olduğunda kaçmaya çalışan insan değil çök kapan tutun bilinçli insan yetiştirilelim. Çocuklar resim defterlerine gülen güneş çizsin yıkılmış evleri değil. Depremle yaşamayı öğreneceğiz ama insanları binalarda ölüme terk etmeyeceğiz.

Depremzede çocuklar unutulmadı

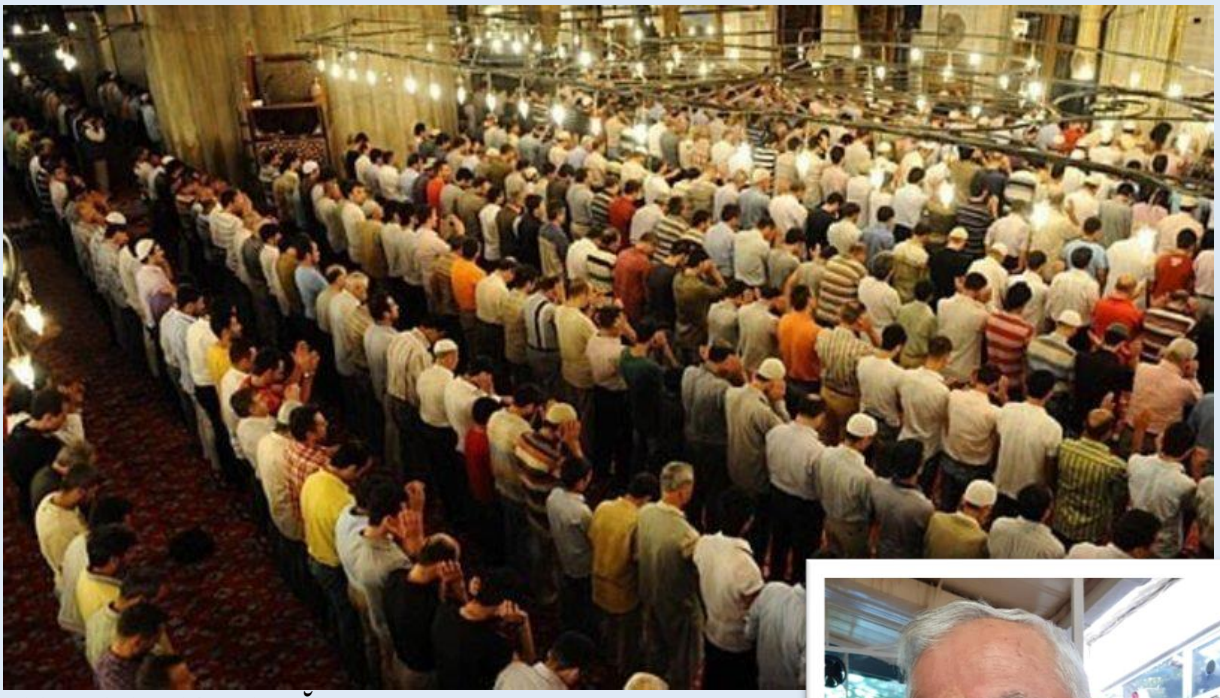
ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

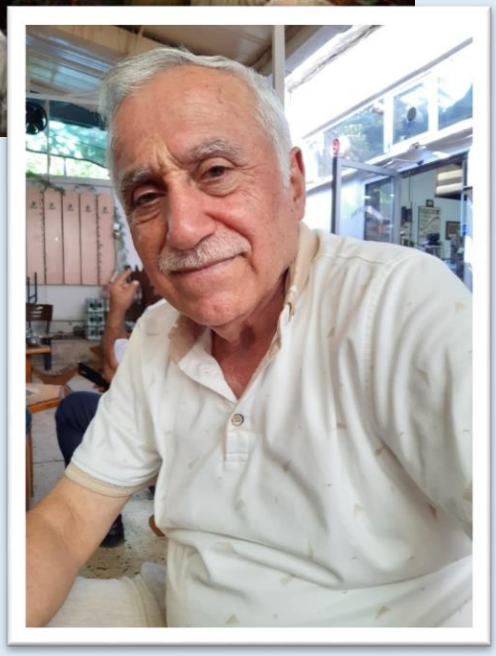
Elazığlı Heykeltıraş Ressam Uygur Orhan bir grup arkadaşıyla İskenderun'da depremi yaşayan çocuklar için "Çıra Sanat" adı altında bir çadır kurarak, aktiviteler düzenliyorlar.

Sanatla depremzede çocuklara moral verdiklerini belirten Heyketıraş Uygur Orhan, "Bir grup sanatçı arkadaşımızla deprem bölgesi olan İskenderun'da sanat çadırı kurduk. Depremzede çocuklarımıza burada heykel ve resim gibi görsel aktiviteler düzenleyerek onlara moral olmaya çalışıyoruz. Tüm sanatçı arkadaşlarımızı bölgeye çağırıyoruz. Bilimle, sanatla, dayanışmayla yaralarımızı saracağız. Çocukların size ihtiyacı var." diye çağrıda bulundu.

Elazığ'da yok olan Ramazan geleneği…

Enderun Teravih…

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Osmanlı döneminde uygulanan Ramazan ayının kadim saray geleneği Enderun teravih geleneği Elazığ'da artık yaşatılmıyor.

Elazığ'ın Mahalli Sanatçılarından Osman Bulut, Osmanlı döneminde uygulanan ezan, kamet, Kur'an-ı Kerim, ilahiler, kasideler ve duaların okunduğu ramazan ayının kadim saray geleneği "enderun usulü teravih" programının, eskiden Elazığ'da da uygulandığını belirtti.

Bu uygulamanın artık yapılmadığını dile getiren Osman Bulut, "Aşk yok makam yok. Teravih'in anlamı rahatlamaktır. Şimdiler aceleyle kılınır. Güzel sesli müezzinler kalmadı. Huşu ile Teravih kılınmıyor artık." dedi.

Geçen sene Ramazan ayında Malatya'dan gelen bir grubun Teravih Namazını "Enderun Teravih" ile kıldırma geleneği bazı sebeplerden dolayı yarım kalmıştı. Bu sene ise uygulanılamayacak.

Enderun Usulü Teravih

Osmanlı sarayında alimlerin ve musikişinasların yetiştirildiği Enderun Mektebinde ortaya çıkan ve sonrasında birçok camiye yayılan enderun usulü teravih, 11 ayın sultanı ramazanın hoş ritüelleri arasında yer alıyordu.

Osmanlı iç teşkilatında, sarayda, Hırka-i Saadet'te, saray camileri ve mescitler ile selatin camileri başta olmak üzere büyük camilerde ve dergahlarda uygulanan ve Anadolu'ya yayılan dini bir gelenek olan enderun teravihe ilgi yok oldu.

Uzun teravih namazlarını ilahi, salavat ve tekbirlerle güzelleştiren, beş ayrı makam icra edilerek kılınan, 70-80 yıl öncesinin ramazanlarında Elazığ'ın camilerinde uygulanan bir gelenek olan teravihin bu şekli, ramazana ayrı bir güzellik katıyordu.

Türk Musikisinin Makamları Ve İlahilerle Süsleniyor

1831 yılının ramazan ayında, musikişinas padişahlardan Sultan II. Mahmud'un da bulunduğu, müezzinliğini Türk musikisinin dahi ismi Hamamizade İsmail Dede Efendi'nin yaptığı, saray baş imamı Zeynel Abidin Efendi'nin kıldırdığı teravih, enderun usulünün ilk örneğiydi.
Kadim ramazan geleneği enderun usulü teravihin özelliği, namazın her dört rekatının, Türk musikisinin farklı makamlarında kılınması ve bu makamlardaki ilahilerle de süslenmesi.
İmamın takip edeceği makamlardan her dört rekatta bir ramazanın ruhuna uygun, namazın huşu ve coşkusunu artırmak için dinlenme anlamına gelen tervihalarda ise eğitimli ve güzel sesli müezzinler topluluğunca ilahilerin okunması adetine "Cumhur Müezzinliği" ismi veriliyor. Saray dışında en çok Eyüpsultan Camisinde kılınıyor olması sebebiyle de bestekarların "Eyyübi" lakabını taşıdığı belirtiliyor.

Salavatlarla Farklı Makamlara Geçiliyor

Osmanlı'nın köklü geleneklerinden enderun teravihte, öncelikle müezzinin getirdiği kamet ile yatsı namazının "hicaz" veya "uşşak" makamında kılınacağı belirleniyor.
Namaz kılınırken baş müezzinin makamlar arasındaki geçişi salavat çekerek yaptığı enderun teravihte, imam baş müezzinin makamından 4 rekat kıldırıyor, yine aynı makamdan ilahi okunuyor. Tekrar baş müezzin diğer makamdan salavat getirerek, imamın o makamdan namazı kıldırmasını sağlıyor.
Makamları klasik Türk musikisinin en önemli ismi olan Itri'ye dayanan enderun usulü teravihte en çok "hicaz", "segah", "isfahan", "uşşak" ve "acemaşiran" makamları kullanılırken, vitir namazı "segah" makamında kılınıyor.

“ÜÇ ŞİİR ÜÇ YEMEK ÜÇ HİKÂYE”

Elazığ- Harput bölgesinde yapılan iki yüz çeşit yöresel yemeklerde kullanılan malzemelerin zenginliği ve çeşitliliği ile enfes bir damak tadı zevkini yaşarsınız. Yemeklerinde yörenin coğrafi özelliklerini, flora ve fauna yapısını, yerel kültürünü ve maharetli ev kadınlarının sevgilerini de katarak yaptıkları nefis yemeklerin tadının doyumsuzluğunu görürsünüz. Yöre mutfağının üç yemeğini, yemeklerle ilgili söylenmiş üç şiirini ve yemeklerin üç hikâyesini hatırlayalım.

AHMET BULUT

Sütlü tandır ekmeğine, bende yerik yeridim,
Acaralp’ın şiirini, okudukça eridim,
Perçençli Hayriye diyeze duyduk kofik doldurmuş,
Yanında koruk helvası varmış, etli tiridin.

Ş. TAN

KEŞKEK

Kullanılan Malzemeler
500 gr Dövme(Döğme).
Bir kaşık tereyağı
Bir baş kuru soğan
Yarım kaşık salça

Hazırlanışı:

Soğanlar doğranır ve yağda pembeleşinceye kadar kavrulur, yarım kaşık salça ilave edilerek karıştırılır. İki litre su konularak kaynatılır ve yapılan dövme karışımı katılarak tencerenin ağzı kapatılarak açılmadan suyu çekene kadar kısık ateşte pişirilir. Servis tabağına alınarak üzerine eritilmiş tereyağı dökülür. Sıcak olarak servis yapılır.
Not: Bazı yörelerde kavurma veya ördek eti katılarak yapıldığı bilinmektedir, ayrıca düğün, bayram ve aşk yemeği veya erkek evi yemeği olarak ta bilinir.

Hikâyesi:

Anlatılanlara göre asırlar öncesinden beri bilinen bu yemek, Harput ve yöresinde önemli misafirlere sunulurmuş. Yörede özellikle ramazan ayında evlerde pişirilen iftar yemeğinin de önemlisiymiş. Ramazanda misafir davet etmek usulden olup kapılar her kese açıkmış.
İftar saatinde tebdili kıyafet gezen Harput Hükümdarı, bir evin önünden geçerken ev sahibi tarafından iftar sofrasına davet edilir. Yaptıkları yemekler içerisinde keşkek de vardır, bu yemek Hükümdara ikram edilir, yemeği çok beğenen hükümdar biraz daha varmıdır der, ev sahibi üzülerek mahcup bir şekilde hünkârım kalmadı der. Yemeği çok beğenen Hükümdar,

– ‘’keşke ‘’ olsaydı der. Daha sonra,
_ Bu yemeğin adı nedir diye sorar? İsmi yok denilince de ismi KEŞKEK olsun der.

KELECOŞ

Bahanda haber sal bulursan kelecoş’u
Dutunu’nu, kurudu, tarhana, kenger aşı
Bumbar’ı, kaburgayı, kıkırdağı, kelleyi,
Unuttuk bunun gibi daha birçok yemeği.

Şeref TAN

Kullanılan Malzemeler:

Bir kilogram Kurut
Üç adet kuru soğan

250 gram kavurma
İki adet tandır ekmeği
250 gram tereyağı
KURUT: Tuzlanarak Kurutulmuş çökeleğin güneşte kurutulmasıyla yapılır.

Hazırlanışı:

Bir kap içerisinde kurut suyla ayran haline gelinceye kadar birbirine sürülerek ovalanır, geniş bir kap içerisine tandır ekmeği doğranır. Diğer taraftan soğanlar küçük küçük doğranır tereyağı ve kavurma ile pembeleşinceye kadar kavrulur. Hazırlanan bu karışım tandır ekmeğinin üstüne, onun üstüne de kurut ayranı ısıtılarak dökülerek servis yapılır.

Hikâyesi:

Orta Asya Türk kültüründen gelme bir yemek olarak bilinir ve halen Türk Cumhuriyetlerinde de yapılmaktadır.
İlimizde halk arasında şaka olarak bir hikâyesi dilden dile dolaşmaktadır. Palu ilçesinden bir kızla evlilik yapan gencin birisi düğünden sonra adetten olduğu için gelini babasının evine el öpmeye götürür. Bir hafta misafir olarak kalır ve geri dönerler. Dönünce arkadaşları nasıl misafir edildiklerini ve yemek olarak ne ikram ettiklerini sorarlar, damat çok iyi ağırlandığını ve her gün kendisine kelleçoş yemeği ikram ettiklerini söyler. Arkadaşları ona şöyle derler, Palu da bu yemeği tazılara her gün yedirirler ava çıktıklarında iyi avlansın diye der ve gülüşürler.

DİLBERDUDAĞI

Kadayıf, künefe tarihte kaldı,
Kalbur hurmasının yok adı sanı,
Dilberdudağıyla lokmanın tadı,
Kara sevda gibi gönlümü sardı.
A. Kömüroğlu

Kullanılan Malzemeler:

Bir su bardağı un
İki adet yumurta
Bir bardak süt
Bir bardak sıvı yağ
Bir paket margarin
Nişasta
Ceviz,
Toz Şeker
Nar

Hazırlanışı:

Bir tepsi içerisine, un, yumurta, sıvı yağ, süt ve nişasta konulup hepsi birlikte yoğrularak, yumuşak bir hamur hazırlanır. Hamur yirmi eşit parçaya ayrılarak, yufka şeklinde açılır, bu yufkalar üst üste konularak su bardağının ağzıyla kesilir. Kesilen yufkaların içerisine dövülmüş ceviz konarak, dudak şeklini alacak şekilde katlanır. Üstüne margarin dökülerek fırına atılır ve yirmi dakika sonra çıkarılır, Üzerine hazırlanan şerbeti dökülerek hazırlanır, nar taneleriyle diş yapılarak sunulur.

Hikâyesi:

Yöresel yemek kültürü çok zengin olan Harput yöresin de bu tatlı bilinir ve yapılırmış, yöreye bağlı Hamedi köyünde çok uzun boylu iri yüzlü ve kalın dudaklı Dilber isimli bir kız yaşarmış. Köydeki muzip kadınlar bu tatlıyı yaptıklarında kendi aralarında Dilberin Dudağı der gülüşürlermiş ve yemeğin ismi de bu nedenle Dilberdudağı olarak kalır.

Elazığ'da Yazlık Sinema Kültürü

YÜCEL ÇAKMAK
ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

1934'lü yıllarda "Muallimler Kahvehanesi"de sessiz ve siyah beyaz filmlerin oynatılmasıyla sinemayla tanışan Elazığ, 1937 yılında sinema salonuna kavuşan ilk vilayetlerden biri oluyor. Sinemayla çabuk kaynaşan Elazığ kısa bir dönemde ardı ardına hem kapalı hem de yazlık sinema salonlarına kavuştu. 1970'li yıllarda kapalı gişe oynayan sinemalar, 1980 sonrası televizyon yayınlarıyla seyircisini kaybetmeye başladı.

İlk Sinema Filmi

"Elaziz Kültür Parkı Sinema Makine Dairesi." Tam yapım tarihi fotoğrafta belirtilmemiş olsa da 1933 yılında Elâzığ Halkevi'nin inşası ile başlayan modernleşme ve gelişme sürecinin bir parçası olduğu aşikâr...

Halkevi projesinin çalışmaları sırasında Elazığ'da bir 'Kültür Mahallesi' kurulmasına karar verilmiş ve pek tabii sinema salonu bu mahallenin olmazsa olmazı... Bu yapının 1998 yılında yıkıldığı sanılıyor.

Elazığ'da ilk sinema 1934 yıllında "Muallimler Kahvehanesi"nde ve günümüzde Orduevi olarak da bilinen "Askeri Mahfeli"nde oynamıştır. Bu iki kahvede "Bir Millet Uyanıyor" adlı film oynatılmış.

Ayrıca gezici tiyatrolar da zaman zaman burada oyunlarını sahnelemiştir.
"Muallimler Kahvesi" Eski Hükümet Konağı karşısındaki İş Bankası'nın bulunduğu yerdeymiş.
Ayrıca bir rivayete göre de Hayrullah Vehbi Bey, Elazığ'a ilk sessiz sinemayı 1936 yılında getirdiğidir. Türk Ocağı'nın bahçesinde (şimdiki Ziraat Bankası'nın arkası) sessiz sinema oynattığıdır. İlk oynatılan film ise "Zoro veya Lorel Hardi" olduğu söyleniliyor.

Daha sonraki yıllarda Halkevi'nin yapılmasıyla Elazığ ilk sinema ve tiyatro salonuna kavuşmuş oldu. Belediye Başkanı Hürrem Müftügil (1937-1939 Dönemi), Gazi Caddesi'nde kendi arsasına içinde sinema salonunda yer aldığı büyük bir bina yaptırdı. Bina eski belediye binasını bulunduğu binadır. Binanın altındaki sinema salonun ismi önce Sümer daha sonra ise Saray Sineması olmuştur. İlk sesli film ise "Aysel Bataklı Damın Kızı" adlı film 23 Kasım 1936 tarihinde oynamıştır.
1960 ve 70'li yıllar Elazığ Sinemalarının hareketli olduğu yıllarmış... Televizyonların olmadığı bu yıllarda Yazlık ve salon sinemaları revaçtaymış. Sümer ile başlayan sinemalara Saray, Çağrı, Yıldız, Aile, Çiçek, Gölcük, Renk ve Köşk Sinemaları yazlık ve salon olarak faaliyet göstermişler.

Sinemaya özenle gidilirdi

Eğitimci Nuran Diker bu yılları yaşayanlardan biri. 1960-70'li yıllarda Elazığ'da sinemalar eğlence kültüründe hemen hemen ilk sırada olduğunu belirten Nuran Diker, "Yazın açık alanda kışın kapalı salonlarda filmler izlenirdi. Sinemaya giderken insanlar özenle giyinirlerdi. Hanımlar tayyörlü, şapkalı, şık ayakkabı ve çantalı giderlerdi sinemaya. Kuaföre gidip saçlarını yaptırırlardı. Beyler takım elbiseli kravatlı olurdu. Küçük çocuklar oralarda dolaşıp gazoz ve çekirdek satarlardı. Filmler talebe göre bazen çok uzun günler gösterime girerdi. Sinemaya gidemeyenlere gidenler daha sonra o filmi anlatırlardı. Bazı evlerden yazlık sinemaların perdesi görülürdü. Akşamları o evlere filim

seyretmeye gelen pek çok misafir olurdu.” dedi.
Elazığ’da kış sinemalar hakkında da bilgi veren Nuran Diker şu bilgileri aktardı:
“1948-50 li yıllarda Gazi Caddesinde eski belediye binasının yanında Sümer Sineması vardı.

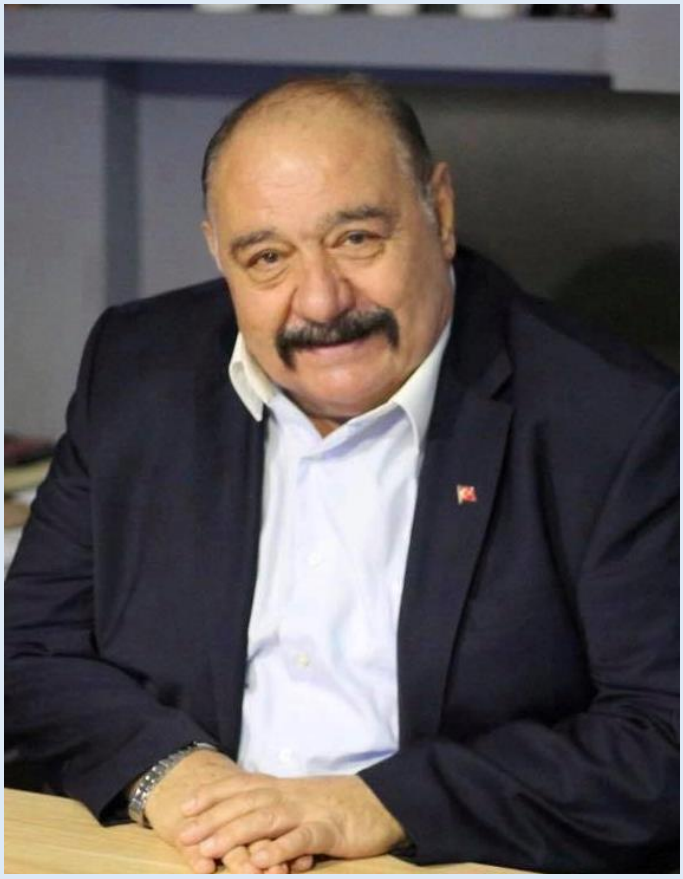

İşletmecisi Necmettin Altınterim’di. Bu sinemanın yazlığı şimdiki Abdullah Paşa’ya giden dolmuş durağının biraz alt tarafındaydı. (Daha sonraları burası Renk Sineması oldu.) Kapalı Çarşı’daki Aile Sineması çok büyük değildi. 10 Kasım’da öğrencileri oraya götürüp Atatürk’le ilgili filmler gösterilirdi. Aile Sinemasının yazlığı Gazi Caddesi’ndeki Büyük Çarşı’nın yerindeydi. Daha sonra bu sinema şu an ki dolmuş durağının olduğu Hüsnü Sarıeyyüpoğlu’nun evinin olduğu arsaya taşındı. Bu sinemanın işletmecisi Hacı Toy Beydi. Bir müddet sonra Hacı Bey aynı caddede karşı sırada bir bina yaptırdı. Sinemayı oraya taşıdı. Köşk Sineması adı altında yazlık ve kışlık olarak hizmet verdi. 1965-70 li yıllarda Gazi Caddesinde Çiçek Sineması sadece yazlık olarak hizmet verdi. Sümer Sineması (yazlık) olan yer daha sonra Lütfü Özcan tarafından satın alındı. Yazlık ve kışlık olarak Renk Sineması adı altında hizmet verdi.
Belediyenin yanındaki sinemanın işletmecisi değişti. Saray Sineması olarak Hayri Soylu tarafından işletilmeye başlandı. Yazlık Saray şimdiki Koloğlu İşhanı’nın olduğu yerdeydi. Uzun yıllar böyle verdi Elazığ halkına.
Gölcük Sineması Turan Ailesi tarafından Gazi Caddesi’nde gösterime açıldı. Üst katı yazlık olarak hizmet verdi.”

ELAZIĞ: Doğunun en yeni ve Türkiye'nin en planlı şehri Elazığ'dır. Birbirini kesen cadde ve sokaklarıyle göz alıcıdır.

Yazlık sinemalar bir başkaydı

Elazığ spor dünyasının renkli simalarından Yusuf Eroğlu da, sinema kültürünü yaşayanlardan biri. O yılları yaşayan Yusuf Eroğlu, Elazığ'ın sinemalı yıllarını şöyle aktardı:

"Elazığ, eskiden bambaşkaydı. Hep derler ya, "Eskiden böyle miydi?" Eskiye özlem, hep sürmektedir. Özellikle de eski bayramlarımızı hep özlemle yad ederiz. Anlattığımız dönemde, Sinema, Elazığ'da bir Kültür, bir gelenekti. Zaten televizyon denilen meret, Hatta akılsızı bilem yoktu ya! Telefon etmek için Postaneye gidilir. Saatlerce sıra beklenirdi. Dedik ya. Sinema bir kültürdü. Milletin tek eğlencesiydi. Aileler hep birlikte giderlerdi. Ana, baba, çocuklar, gelinler. İlla ki, yazlık sinemalar bir başkaydı. Gölcük sinemasının üst katı yazlık sinemaydı. Tahta sandalyelerde oturulurdu. Filmler, şimdiki dizilerde olduğu gibi, açık saçık değildi. Öpme bile yoktu. Genelde, zengin oğlan, Fakir kız teması işlenirdi. Öztürk Serengil, Sadri Alışık gibi komedyenler seyredilir. Bol, bol gülünürdü. Sinema denilince, aklımıza, Rahmetli Paytoncu Kıme İrfan Abimiz gelirdi. Çeşitli sinemalarda kapıda biletçilik yapmıştı. Sıkıntı olduğunda, sille tokat girerdi rahmetli. Öyle, kılığı kıyafeti bozuk olanları, efelenenleri içeri almazdı. Sinemanın balkon kısmının yanında Yazıhane vardı. Elazığspor'a transfer olduğumuzda, rahmetli Kemal Turan Elazığspor başkanıydı. Bu yazıhanede mukavele imzalamıştık. Nur içinde yatsın. Tabidir ki, o zamanlar, Elazığspor'lu futbolculara, bütün sinemalar. Lokantalar bedavaydı. Esnaf bizden para almazdı. Yine sinemaların kapalı kısmında, balkon bulunurdu. Filmin tanıtımında, "Balkon bayanlara. Salon Umuma" diye yazılır. Uzun filmler için, "36 Kısım... Tekmili birden" diye duyurulurdu. Gölcük sinemasına ilaveten, Saray Sinemasının yazlık kısmı. Ankara Pasta salonunun bitişiğinde, Gazi Caddesinde, Yazlık Çiçek Sineması. Aile Parkının yanında Sümer sineması. Köşk Sineması. Renk

Yazlık Saray Sineması-1973

Sinemasının üst tarafında. Şimdiki dolmuş durağında da, yazlık sinema vardı. Anlayacağınız müşterisi boldu. Şimdikiler gibi, çekirdek de çıtlatılmazdı. Evden getirilen, börekler, çörekler patileler yenirdi, Kadınlar için gün emsalindeydi. İçecek olarak, rahmetli Sami Baba'nın imalatı, Şifa gazozu içilirdi. Öyle, Kola, Mola Nescafe yoktu. Unutmadan, Yazlık sinemalar, sevgililerin, birbirlerini uzaktan da olsa gördükleri yerdi. Ana babalar olduğundan yanaşamazlardı. Uzaktan hasret giderirlerdi. Sinema dönüşü bilhassa kadınlar kritik yaparlardı. Ertesi gün mahallede konu, dün seyrettikleri filimdi. Gelemeyenlere, ballandıra, ballandıra anlatırlardı. Rahmetli annem, yanı başımızdaki komşuya, çok sinemaya gittiği için bir lakap takmıştı. Ağız dalaşı yaptıklarında, şişman olan komşumuza, "Renk sinemasının Tosbağası" diye bağırırdı. Yazlık sinema kültürü, zannedersem, başka bir şehirde bu kadar rağbet görmüyordu. Zaten biz sinema kuşuyduk. Okuldan kaçar, PTT'nin arkasındaki aile sinemasına giderdik. Zira saat 10 da başlar. Üç film birden oynatılırdı. Okulun bitiş saatine denk geliyordu. Esas mekânımız Saray sinemasıydı. İki günde bir film değişirdi. Bizim de orada locamız vardı. Birkaç sporcu arkadaşımız ve idarecimiz Rahmetli Lakkaş Hıdır ile giderdik. Hep yabancı film oynatılırdı. Ödül almış filmler için, bilet fiyatının iki katı alınırdı.50 kuruş olan ücret, o filmlerde 1 lira olurdu. Elazığ halkı mutaassıp olmasına rağmen, yazlık sinemaları doldururlardı. Hiç kimse de, "Kağız Anam şunlara bahın hele. Sinema Kuşu olmuşlar" demezdi. Şimdi bellemişler, "Hah ne der" demeye. Zaten o filmlerin çoğu öğretici nitelikteydi. Çok uzun yıllar sinemaya gittik. Bir gün bile kavga çıktığını görmedik. Zira kadınlar, kızlar çocuklar vardı. Zaten sarhoşlar, ayyaşlar sinemaya sokulmazdı. Bazen filmin birinci bölümü biter, makara dönmeye başlardı. Sinemadakiler, bir ağızdan "Makinist uyuma" diye tempo tutarlardı. Bu kadar güzellikleri yaşamışken, şimdiki halimizi görüp de, "Hey gidi günler hey" dememek mümkün mü? Gakgolar. Bir de Kız öğretmen okulunda sinema salonu vardı. Rahmetli Kolo Zihni hoca oynatırdı. Anlayacağınız, öğretmenler öğrencilerini de sinemaya götürürlerdi. Sağlıcakla kalınız."

DİL ve YEREL KÜLTÜR

Küresel ve toplumsal değişimlerin teknolojik gelişimler paralelliğindeki hakimiyeti, bölgesel mevcudiyetleri kendi şemsiyesi altında istediği gibi biçimlendirmektedir. Bu biçimlendirme o bölgesel alanda ki toplumsal var olmuşlukları mevcut yapılarından uzaklaştırmakla kalamamaktadır. Geleceğe intikal etmesi gereken kültürel dokuyu da öz bütünlüğünden uzaklaştırmaktadır. Bu yeniden yapılanmaya uyum sağlamada zorluklarla karşılaşan yerel kültür kendi öz varlığını kaybetmekle karşı karşıya kalmaktadır. Oysaki kendi tarihinden ve öz kültüründen yoksun bırakılan medeniyetlerin yeni kuşakları diğer medeniyetlerin egemenlikleri altında dil yapılarını dahi kaybederek yok olmaya mahkûm olacaklardır.

HÜSEYİN ALDOĞAN

Varlığını devam ettirtmesi gereken medeniyetlerin ilk silahı onları ayakta tutan yerel kültürlerin oluşturduğu ulusal kültürlerdir. Bir bütünün parçalarını oluştururcasına bir birini tamamlayan yerel kültürler çağlar boyu her türlü yok edilişlere rağmen varlıklarını devam ettirme konusunda tarihteki yerlerini alarak yaşamışlardır. Buna en güzel örnek ise Anadolu medeniyetlerini oluşturan yerel kültürlerin bugün yaşadığımız coğrafyada bize sundukları var oluşlardır. Yani ekonomik ve sosyal değişmelerin öncüllüğünü, çağına varlığını kabul ettiren yerel kültürlerin öncüllüğüdür. Bugün Cumhuriyetle idare edilen ülkelerin dışında krallıklarla idare edilen, İngiltere, Japonya, Hollanda, İsveç gibi sayıları eklenebilecek medeniyetleri sıralamak mümkündür. Oysaki bugün öz kültürünü asırladır yaşatan Anadolu medeniyetlerinin varlığının bunların hepsinden de önde olduğun söylemek yanlışta olmayacaktır

Bir ulusun misakı mili sınırları içinde yaşayan toplulukların ortak dili o toplulukların milli duygularını, hislerini ve bir bütünlük oluşturacak kenetlenmeyi kuvvetlendirir. Gelenek görenek ve adetlerinin çağlar boyu yaşamasına da öncüllük eder. Bunun içinde yerel ve ulusal dillerin kalıcı olmasını sağlamak gerekir. Bunun ilk basamağı ise çocuklara yerel kültürü dilini ve ulusal dilini öğretmektir. Bu ise yerel ve ulusal eğitim politikaları ile mümkündür. Ülkemizde ulusal kültür politikaları içinde yerel kültür politikaları yer alıyor demek pekte doğru olmayacaktır.

Devlet ve onun idari sistemi ayrıştırıcı bir yerel kültürün oluşması için ortak dilde yerel toplulukları da birleştirmelidir. Eğer ayrışımcı ve kutuplaştırıcı bir dil oluşumuna öncüllük ederse bu gerek yerel gerekse ulusal bütünlük oluşumunu olumsuz etkiler. Yani yerel ve ulusal dillerin tek bir dil olarak idari toplumsal güncel olarak bölgesel konuşma dili ile lehçelerinin de kendi içindeki akışının ayrılıklarını hoşgörüyle karşılayıp, merkezi yönetimin zorunlu tek dil egemenliğinin toplumsal stratejisini elden bırakmamalıdır.

Yerel topluluklar devletin merkezi bakışını dildeki ortak iletişimle sağlamayı kabullenirken kendi bireysel ve toplumsal yerel haklarının sağlıklı iletişimlerini oluşturabilmede sorunlarla karşılaşmamalıdırlar. Gerek dil gerek inanç ve gerekse de yönetimsel olarak merkezi sistemin kendilerini kabul ettiğini toplumsal ve ekonomik yaşamlarında da görmeleri gerekir. Dil bu bütünlüğün oluşmasın önemli bir etkendir.

Yerel toplulukların sistemin oluşum ve devamında bütünlüklerini bir çatıda oluştururken tek dil şemsiyesi altında oluşturmuşlardır. Türki Cumhuriyetini kurtuluş mücadelesini incelediğimizde bunu açıkça görmekteyiz. Yani bu ülkenin kurtuluşu için her bölgeden ve coğrafyadan farklı faklı dilleri konuşan topluluk bireyleri kurtuluşun Türkçe dile iletişim araçlarını kullanarak zafere ulaşmışlardır. Bu bütünlük sağlanmamış olsa idi bugünün Cumhuriyetini yaşamamızı belki de mümkün olmayacaktı. Bu zaferleri üstün askeri, siyası ve toplumsal çağdaş yetenekler sahip olan öncüllerle kazanılacağını da göz ardı etmemeliyiz.

Yani Mustafa Kemal Atatürk gibi bir liderle Cumhuriyetin bugün ki değerlerine de sahip olduğumuzu unutmamalıyız.
Kazanılan zaferleri devir alan yönetim idarecileri onu dönemlerinin yenileşen evrensel değişimlerine uyumlu hale getirmeleri gerekir. Eğer bu başarılamaz ise gerek yerel gerek ise ulusal bütünlüğün çağdaş bireylerini yetiştirmemizde mümkün olamaz. Türkiye Cumhuriyetinin bugün içinde yaşadığımız atmosferin akışına baktığımızda ne yazık ki yönetim kadrolarını bu çağdaş değişime öncüllük ettiklerini söylemek mümkün değil. Yani Cumhuriyet yerel toplulukları her bakımında evrensel bir yapıya entegre olabilecek yeterlilikte değildirler. Dil konusu bu entegrasyonda en ön sırada yer almaktadır. Gerek ulusal ve gerekse uluslararası dillerin öğrenimini eğitimle alamamış olan yerel topluluklar ulusal evrensel değişime de katkı sağlamamışlardır. Bugünde bu durum akışına devam etmektedir. Bu eksikli Türkiye Cumhuriyetinin çağdaş yenilenme değişimini tartışacak birikimden de yoksun kalmış olmanın acısıyla sağlıklı bir yaşam ortamı da oluşturamamıştır.
Tarihi bir geçmişe sahip olan Elazığ gibi bir kentin kültürel değerlerinin gelecek kuşaklara intikal edebilmesi için güncel yaşam kültürünü koruması önemli bir faktördür. Kendine özgü evrensel tarihi değerlere sahip olan Elazığ coğrafya da öncül kültüre sahiptir. Kültürünün varlığını sürdürdüğü coğrafyada tarihi medeniyetlerinin kültür etkileşimlerine rağmen özü itibarıyla değişime uğramadan varlığını korumuştur. Bu nedenle bundan sonra da bu bütünlüğün korunması büyük bir önem taşımaktadır.
Kültürünü koruyan topluluklar da bunu sağlayan en önemli faktör dil olmuştur. Kültür değerleri siyasallaşmamış topluluklarda kalıcılık ortak dille sağlanmıştır. Elazığ bu konuda tarihsel yerini almıştır. Toplulukların tarihsel yönetimleri ile kültürlerin iletişim aracı olan dil birbirlerini tamamlayan en büyük etkenlerdir. Bakınız Büyük filozof Konfüçyüs'e sormuşlar:
- Bir memleketi yönetmeye çağrılsaydınız yapacağınız ilk iş ne olurdu?
Büyük filozof şöyle cevap veriyor:
- Hiç şüphesiz, dili gözden geçirmekle işe başlardım.
Ve dinleyenlerin hayret dolu bakışları karşısında sözlerine devam eder:
- Dil kusurlu olursa, sözcükler düşünceyi iyi anlatamaz. Düşünce iyi anlatılmazsa yapılması gereken şeyler doğru yapılamaz. Ödevler gereği gibi yapılmazsa TÖRE VE KÜLTÜR bozulur. Töre ve kültür bozulursa ADALET yanlış yola sapar. Adalet yoldan çıkarsa şaşkınlık içine düşen halk, ne yapacağını, işin nereye varacağını bilmez. İşte bunun içindir ki hiçbir şey DİL kadar önemli değildir.'' (Seyit kemal Karaoğlu/ Kompozisyon/İnkilap ve Aka /İstanbul 1974)
Elazığ, yerel kültürünü gerek geçmiş dönemlerde gerekse günümüzde göç ve diğer nedenlerle katılmış bulunan topluluklara da kabullendirme ve benimsetme başarısını göstermiştir. Özgün dil aksanı ve güncel folklorik kültürüyle de bunun Elazığ da yaşayanlar tarafından ifade edildiğini görmekteyiz. Özellikle bölgenin tarihi merkez kenti olması nedeniyle iyi bir iletişim diline sahiptir. Sofra ve sosyal yaşamdaki zenginlik yerel kültürün daha da sağlıklı algılanmasını ve kabulünü kolaylaştırıyor. Ayrıca bulunduğu jeopolitik konumu nedeniyle de ayrı bir kültürel öneme sahiptir.
Elazığlı bilim adamı, resmi kurum ve özel sektör kuruluşları, yerel ve ulusal gazeteci, yazar, sanatçı, araştırmacı, işadamı, esnaf, Elazığ sivil toplum kuruluşların yönetici ve üyeleri, Elazığ'a göç etmiş topluluk bireyleri ile Elazığ halkının bütünleşmesini de Elazığ yerel dili önemli bir faktör olmuştur.
Çağdaş medeniyetlere sahip toplumlar düzeyinde ki haklara sahip olmak isteyen toplumlarda STK'lara büyük görevler düşmektedir. STK'lar temsil ettikleri toplulukların sorunlarını çözmede, ancak taktir edilecek çalışmalar yaparak güçlü bir dinamizme ve desteğe sahip olurlar. Bunun içinde güç birliği yapmak zorundadırlar. Bu güç birliğinin devamını ise ortak bir DİLİ konuşmakla sağlayabilirler. Çünkü iletişim deyince de akla DİL gelir. Dil bir toplumun aynasıdır.

Ne zaman ki bizleri temsil eden kuruluşlar, bu kuruluşlarda görev alarak sorumluluk üstlenen yönetici ve idareciler, o toplum için yazı yazan araştırma yapan yazarlarınız, bilim insanlarımız, çizerleriniz, toplumun manevi değerlerini yaşatmak için hizmet öncüllüğü eden ozanlarımız, yayın hayatına hazırlanan yazılı iletişim araçları olan ulusal gazete ve dergilerde yazılar yazarken ve de demeçler verirken aynı dili konuşurlarsa sorunlarımızı asgariye indirecek çözüm başarıları gösterebiliriz.

Dil, toplulukların isteyerek veya istemeyerek yaşamak zorunda kaldıkları coğrafyalar da bir iletişim aracı olarak değişime uğrar. Bu toplulukların güncel ve tarihi ilişkileri nedeniyle (evlilikler, ticari ilişkiler, yönetim ilişkileri vs) dillerin karşılıklı öğrenmelerini zorunlu hale getir. Yönetimlerin tek dil kullanma anlayışları merkezi yönetim kabullenmesi içinde üniter devletin devamı varlığı olarak görmeli. Bunun dışındaki bölgesel dillerin yok edilerek merkezi dillerin zorunlukları ise ortak dilinde oluşmasını yerel topluluklara iradeleri dışın da kabullendirir. Bu yerel kültürle ulusal kültür çatışmalarını siyasal boyutlara kadar varacak çatışmalara da dönüştürebilir.

Dil sosyal yaşam alanında toplulukların yaşam aracıdır. Bunu Fransa da ki topluluklar Fransız'ca, Almanlar Almanca konuşarak yaşamlarını devam ettirirler. İsviçre'ye de baktığımızda dillerin mozaiği içinde toplulukların nasıl bir arada yaşadıklarını en somut örneğiyle görmemiz mümkündür. Şunu göz ardı etmemeliyiz toplulukların ana dilleri ile sonradan konuşmak zorunda kaldıkları dilleri onların inanç anlayışındaki öz varlığın değişmesini etkileyen bir araç olamaz. Anacak inançların farklı farklı dillerle farklı farklı coğrafyalardaki devamını sağlamada yer alır. Bu nedenle dil, ırk veya inanç anlayışlarının ana yapısın belirlemez. Bugün semavi dinlerin dünyadaki dağılımına baktığımızda bunu somut olarak görüyoruz. Dünyada Muhammed'i, İsa'yı veya Musa'yı inanç anlayışını yaşayan toplulukların yaşadığı coğrafyalardaki yönetimlerin uniter bütünlüğü altında yaşayan toplulukların her biri onlarca dil kullanarak ortak inançlarını yaşamaktadırlar. Dillerin sınıfsal kökenleri ve topluluk medeniyetlerinin tarihi, diler analizlerine girersek başka bir detaylanmayı ifade etmek mümkün olabilir. Yani dil ve dillerin doğuşu ile sınıflandırılması başka bir konu.

Elazığ'ın
İlk Dijital Dergisine
reklam vermek
istiyorsanız…
ALO 0553 2533090

Mornig'den Paris'e Hayır Köprüsü

Tülay Fırat'ın 11 yaşında Mornig (Çatalçeşme)'den Paris'e uzanan hayat hikâyesi yeniden Elazığ'a uzandı.

Yücel ÇAKMAK

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

2023 Yılı Ocak ayında kurulan Gönül Köprüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, 6-7 Şubat tarihleri arasında bölgemizde yaşanan Asrın Felaketi diye de adlandıran deprem sonrası, bölgeye yardıma ilk giden sivil toplum örgütlerinden biri oldu. Yardım gönüllerinin oluşturduğu Gönül Köprüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği Başkanı Tülay Fırat ise yardım çalışmalarının odağı oldu. Hayat hikâyesi ile dikkatleri üzerine çeken Tülay Fırat, aslen Palulu olup Mornig (Çatalçeşme) doğumlu. 44 yaşındaki Fırat, İlkokulu Mornig'de okuduktan sonra ailevi sebeplerden ötürü 11 yaşında 1993 yılında Fransa'nın Paris şehrine yerleşiyor.

Türkiye'ye Yerleşiyor

Paris'de Gastronomi eğitimi alan Tülay Fırat, 15 yaşında evlenerek eğitimini yarım bırakıyor. Zorlu bir yaşam mücadelesine başlayan Fırat, kendi restoranını açarak Paris'de Elazığ Mutfağını tanıtıyor. 4 çocuk sahibi olan Fırat'ın son doğan kızının engelli olması nedeniyle bu kez tıbbi mücadeleye başlıyor. Kızının tedavisi için Avrupa'yı adım adım gezen Tülay Fırat, tedavi için 2019 yılında Türkiye'ye yerleşiyor.

Doğal Taşlara Yöneliş

Tedavi için alternatif tedavi çözümleri arayan Tülay Fırat, bu kez doğal taşlardan şifa arıyor. Doğal Taşlar için araştırmalarını yoğunlaştıra Fırat, kısa bir süre İzmir'de kalarak 1 sene 2 ayda alternatif tıp konusunda 8 sertifika sahibi oluyor. Şifalı Taşlar konusunda ihtisas sahibi olan Fırat, kızının tedavisini de bu taşlarla devam ediyor. Sadece kızını tedavi etmeyen Fidan, akrabalarına ve tanışlarına taşlarla şifa dağıtıyor. Elazığ'da ilk kez "Tülay Fırat Bioenerji" adı altında bir ofis açan Fırat, doğal taşları geniş kitlelere tanıtmaya başlıyor.

Deprem Bölgesindeler

Sivil Toplum Örgütleriyle de ilişkilerini devam ettiren Tülay Fırat, 2023 yılı Ocak ayı başında bir grup gönüllüyle Gönül Köprüleri Yardımlaşma ve Dayanışma Derneğini kurdular. Dernek ilk büyük sınavını şubat ayında yaşanan Asrın Felaketi Kahramanmaraş Depremiyle verdi. Dernek elemanları depremden hemen sonra yardım toplayarak depremzedelerin yaralarını sardılar. Bölgede donma tehlikesi atlatmasına rağmen yardım elini depremzedelere uzatan Tülay Fırat, depremde hayatlarını kaybeden vatandaşlara rahmet diledi.

Hayır Köprüsü

Derneklerinin tam manasıyla adıyla özdeşleşen hayır köprüsü olacaklarını ifade eden Tülay Fırat, "Bu köprümüz Paris'e kadar uzanacak. Avrupalı hayırseverleri Elazığ'a taşıyacağız. Derneğimiz tüm insanların yanında olacak. Bizler bu sahalarda küçük bir dernektik ve şuan gençlerimiz ile birlikte kocaman bir aile olduk. Elimizden ne gerekiyorsa az ya da çok demeden hep sahalarda olacağız." dedi.

DERT DEVAYA MİSAFİRDİR

İnsan her yaşadığı an bir saniye sonra hikâyeleşir, bir varmış bir yokmuş gibi masallaşır. Ve zihnimizdeki arşivde yerini alır ve sadece hatırlarız.
Hatırlamak onu gerçek yapmaz. Gerçek olan yarındır. Bilmediğimiz bir hikâyenin penceresi her sabah açılır, uykuya dalınca pencere kapanır, hikâye arşivine kaldırılır.

BİLAL CİVELEK

Çünkü o artık dün olur.
Dün'ler sadece hatıradır. Asla geri gelmez ve bir daha yaşanmaz.
Bu gerçeği yaşanan deprem bize açık ve net bir fotoğraflarla gösterdi.
Pazar akşamı yatanlar, pazartesinin binlerce, milyonlarca hayalleri silindi. Bambaşka bir hayatla sabah uyandılar.
Ya da hiç uyanmadılar.
Hayatı sıfırlayarak uyandılar.
Ya da hiç uyanmadılar.
Kurtulanlar ayakkabılarını bile bulamadan sokakta yalın ayak kaldılar.
Hayalleri sil baştan oldu.
Kaybettiği yakınları onu artık başka bir dünyada doğmuş gibi yalnızlaştırdı.
Akşam alnından öperek uykuya salan annesi sabah yoktu.
Yarına oyuncak almaya söz aldığı baba enkazın içinde bomboş göklere bakıyordu.
Deprem asıl çocukları vurdu. Onlar daha hayatı yeni yeni tanımaya başlamışlardı ki, başka bir dünyanın kucağında kendilerini buldular.
Deprem bölgesindeyken enkaz kenarında bir çocuk gördüm. Dört yaşlarında ve yalınayak. Siçim gibi yağan yağmurun altında boş boş etrafa bakıyordu.
Onun için hiçbir şey dün gibi değildi ve olmayacaktı. Ama o bunu bilmiyordu. Boş boş bir noktaya bakıp olanları anlamaya çalışıyordu.
Annesini babasını enkazın içinde seyreden çocuğun çalınan hayatı iki demire bir torba çimentoya satıldığını nerden bilsin.
Çocuk bunu bilmiyordu ama Müteahhit ve onu denetleyenler biliyordu.
"Ev kırıldı annem babam kırığın içinde kaldı" diyen çocuk, gerçeği sonra anlayacaktı, geleceğini ailesini elinde alan müteahhidin, çocuklarının pahalı arabalara binerken anlayacaktı belki de…
Ailesinin kanı üzerinde kendi ailesini daha iyi yaşatan rüşvetçi memur, mühendisi de sonradan öğrenecekti.
Rüşvet alanlar çocuklarıyla parklarda, tatil yerlerinde eğlenirken görecekti, o zaman kafasına dank edecekti. Fakat fakat şimdi aynı cümleyi tekrarlayıp duruyordu; "Ev kırıldı, annem babam kırığın içinde kaldı."
İşte onun için diyorum ki, yarın olmadan yarını olduğunu anlayamazsın.
Onun için diyorum ki; her sabah akşamın devamı değildir.
Onun için diyorum ki; Aldırma çocuk, dert devaya misafirdir. Bu da geçer. Senin yaran sadece sızlar ve ölünce biter ama annen babanın ölümüne sebep olanlar ölse de yaraları sızlamaya devam eder.
Sabret çocuk; bir gün evin kırılmadığını anlayacaksın.
Ve sana hayat sana hiç ummadığın hediyeler sunacaktır.
Dedim ya; Dert devaya misafirdir, biraz sabırlı ol!

Yeni Başkan Canpolat oldu

ÇAYDAÇIRA/İZMİR

Kültür ve Dayanışma Derneği'nin Olağan Genel Kurulu yapıldı. Tek Liste ile gidilen Genel Kurulda İzmir Elazığ Kültür ve Dayanışma Derneği'nin yeni başkanı belli oldu.

Genel Kurul, dernek binasında yapıldı. Yapılan seçimler sonucunda İzmir Elazığ Kültür ve Dayanışma Derneği'nin yeni başkanı Kadir Canpolat oldu.

Kültür ve Dayanışma Derneği Başkanı Kadir Canpolat önceki başkan Ufuk Öztürk'e hizmetlerinden dolayı teşekkür ederek plaket takdim etti.

Canpolat; tüm Elazığlıları kucaklayacak bir hizmet anlayışıyla hizmete devam edeceklerini söyledi.

KADİR CANPOLAT KİMDİR?

25.09.1954' te Elazığ Palu' da doğdu. İlk orta ve lise eğitimi Elazığ' da tamamlayan Kadir Canpolat, 1974 yılında İzmir Hava Teknik Okullarından Hava Astsubayı olarak mezun oldu. 2000 yılında hava kuvvetlerinden emekli olup, 2005 yılında İzmir Elazığ Kültür ve Dayanışma Derneğinde yönetici olarak görev almaya başladı. 04 Şubat 2023 tarihinde yapılan olağan genel kurulunda oy birliği ile İzmir Elazığ Kültür ve Dayanışma Derneği başkanı seçilen Kadir Canpolat evli ve iki çocuk babasıdır.

VEFAT

Değerli Yazarımız ve Büyüğümüz
Bilal CİVELEK'in kızı

Bahar CİVELEK'i

6 Şubat 2023 tarihinde
Kahramanmaraş İli Pazarcık İlçesi'nde
yaşanan depremde İskenderun'da
yitirmenin üzüntüsünü yaşıyoruz.
Merhumeye Allah'tan rahmet,
ailesi ve yakınlarına
sabırlar diliyoruz.

ÇAYDAÇIRA

Yazar adayları sertifikalarını aldılar

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü bünyesinde kurulan Ekonomi Geliştirme ve Eğitim Merkezi (EBEGEM) vatandaşlara eğitim, sanat ve kültürel gelişim alanlarında katkı sağlayacak eğitimlerine devam ediyor.

Bu kapsamda Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü'nün vatandaşların yazarlık ve edebiyat konusundaki yeteneklerini desteklemek ve onların kalem tecrübelerini geliştirmek amacıyla Türkiye Yazarlar Birliği Elazığ Şubesi ile ortaklaşa düzenlediği Yazarlık Atölyesi düzenlenen program ile son buldu.

EBEGEM'de 64 saat süren eğitimin ardından 41 kursiyere katılım belgeleri Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı Nazif Bilginoğlu ve Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Mustafa Aksu tarafından verildi.

Elazığ Belediye Başkan Yardımcısı Nazif Bilginoğlu Yazarlık Atölyesi projesinin amaçlarından bahsederek, "Belediye Başkanımız Sayın Şahin Şerifoğulları'nın şehrin gelişimine ve değişimine katkı sunduğu projelerin yanı sıra gönül belediyeciliği kapsamında vatandaşlarımıza dokunduğumuz, yanında olduğumuz ve hizmet ettiğimiz birçok projelerimiz var. Yazarlık Atölyesi projemiz ise bu

projelerimizden bir tanesi. Türkiye Yazarlar Birliği Elazığ Şube Başkanı Nazım hocam ve değerli ekibi ile ortak yürüttüğümüz proje ile vatandaşlarımıza gelecekte yazacakları bütün roman, hikâye, deneme ve şiir çalışmalarında yardımcı olacak temel bilgiler vermeyi amaçladık. Bugün Yazarlık Atölyemizin ikinci dönemini de başarı ile tamamlamış olduk. Türkiye Yazarlar Birliği Elazığ Şube Başkanı Nazım hocama, emek veren bütün hocalarımıza, Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğümüze ve bu projeye katılım sağlayan siz kıymetli vatandaşlarımıza teşekkür ediyorum.” dedi.

Yazarlık Atölyesi çalışmalarına ileriki süreçte de devam edeceklerini söyleyen Elazığ Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü Mustafa Aksu “Yazarlık Atölyemizin bir dönemi daha bugün bitti. Atölye çalışmalarını bir sürece yaydık. Önümüzdeki dönemlerde de bu tür eğitimlerimize devam edeceğiz. Yazarlık Atölyemizi kurmamızdaki en önemli amacımız

edebiyata, yazarlığa hevesli ve istekli olan vatandaşlarımızın motivasyonunu artırabilmek ve onlara katkı sunmaktı. Amacımıza da ulaştık. Bizlere bu kursu açmak imkanını sağlayan Belediye Başkanımız Sayın Şahin Şerifoğulları’na ve atölye çalışmalarına katılım sağlayan bütün kursiyerlerimize teşekkür ediyorum.” ifadelerini kullandı.

“ATÖLYE, EDEBİYATA OLAN İLGİMİZİ ARTIRDI”

Yazarlık Atölyesi’nin başarıyla tamamlayan kursiyerler ise “Yazarlık Atölyesi başladığında çok heyecanlanmıştık ve çok severek geldik. Atölyede öğrendiklerimizle şiir, hikaye ve öykü yazmaya başladık. Atölye bizler edebiyata olan ilgisini arttırdı. Bu eğitimi almamıza vesile olan Elazığ Belediye Başkanımız Sayın Şahin Şerifoğulları başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyoruz. Bu tür eğitimlerin devamını bekliyoruz.” ifadelerini kullandılar.

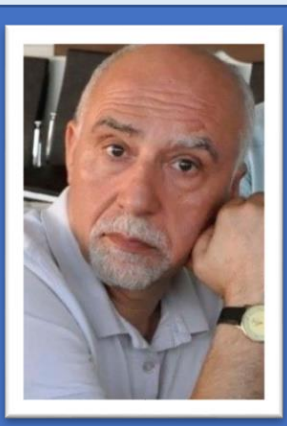
YURTTAŞ GÖZÜNDE MİLLET VE DEVLET

Olayı anlatan: Fethi ÜLKÜ

Erzurum lisesinde öğretmenliğim sırasında bir genci tanımıştım. Adı Yusuf YAKUPOĞLU idi. Çalışkan ve saygılıydı. Her haliyle güven veriyordu. Sosyal çalışmalarla da ilgileniyordu. Edebiyata özellikle şiire yakınlığı vardı. "Erzurum" adlı Vilayet Dergisinde, birlikte yazılarımızın çıktığı oluyordu. Onunla aramızda adeta bir dostluk kurulmuştu.

Aradan yirmi yıl kadar bir süre geçti Yusuf YAKUPOĞLU başarılı bir yer almıştı. Kaymakam olarak değerli hizmetlerde bulunduğunu gururla duyuyordum.

Günün birinde, Ankara'da evime gelme nezaketi göstererek beni pek sevindirdi. Biraz gelmişten geçmişten konuştuktan sonra halen nerede görevli olduğunu sordum. Kendine özgü tevazu içinde, adeta söylemekten çekinircesine:

EKREM KATI

-Memleketinize gidiyorum. Vali olarak görevlendirildim. Oraya ait ilk bilgileri sizden almak istedim, dedi.

Bu yanıt karşısında sevinç ve gurur karışımı üstün bir duygu ile doldum. Kendisini kutladım. Bunun Elazığlılar için büyük bir şans olduğuna yürekten inanarak söyledim. Elazığ'ın, özellikle kültürel durumu hakkında bildiğim kadarıyla açıklamada bulundum.

Yaz tatilinde, Tunceli'ye geçerken Elazığ'a uğradım. Bu vesile ile değerli valimiz Yusuf Yakupoğlu'nun makamında ziyaret etme fırsatını buldum. Elazığlıların onu, onun da Elazığlıları çok sevdiğini görmekle çok sevinç duydum. Eski bir öğretmen için, öğrencilik çağını bildiği bir genci, zekası ve çabasıyla vardığı önemli bir mevkide görmenin ne büyük mutluluk olduğunu ancak bunu yaşayanlar bilirler.

Değerli valimiz, Elazığ'ın pek yakınında bulunan köyümde Aksaray'da mütevazı evimde buluşmak isteğimi kabul etme nezaketini gösterdi.

Yazımın başlığına kaynak olan cümle işte bu buluşma sırasında oluştu. Bahçemizde Vali beyle oturmuş konuşuyorduk. Birkaç yaşlı komşuda onu tanımak ve ağırlamak için yanımıza gelmişlerdi. İlin en büyük yöneticisinin güler yüzle, alçak gönüllülükle yaptığı sohbet onları da pek memnun ediyordu.

Bu sırada, dışarıdan telaş içinde gelen bir genç, bu sohbeti bozmaktan çekinircesine kulağıma eğilerek önemli bir durumu bildirdi.

Bakır Hoca ağır hasta, can çekişiyor. Komşular başına toplanmışlar.

Bakır Hoca, karşı komşumuzdu. Küçük çapta çiftçilik yapardı. Bir süre medresede okumuş olduğu için ona hoca derlerdi. Zeki, çalışkan ve cesurdu. Bu nitelikleriyle kendisini çevreye kabul ettirmişti. Çocukluğumda bana Kur'an okuma yazma öğretirdi. Ondan sonrada her konuda yardımını görmüştüm. Bu nedenle kendisini bir amca sayardım. Zor bir anında yanında bulunmak benim için bir görev sayılırdı. Yusuf beye durumu anlatarak birkaç dakikalık izin istedim. O da benimle hastaya gelmeyi arzu etti. Kaldığı yerin ahır bitişiği olduğunu düzensiz bir ortamda rahatsız olacağını söyledimse de, "Sizin bulunacağınız yerde bende bulunurum." diyerek beni yalnız bırakmadı.

Hasta gerçekten kendinden geçmiş durumdaydı. Köyün imamı başında Kur'an okuyordu. Çevresinde telaş vardı. Özellikle Vali beyin, hastayı sormaya gelişi sevinçle birlikte heyecan yaratmıştı. Oğlu, babasının kulağına eğilerek birkaç defa yüksek sesle:

- Baba, Vali beyle, Fethi Ülkü seni görmeye geldiler, diye seslendi. Hoca, baygın durumuna karşın bir sarsıntı geçirdi. Elleri kıpırdadı. Ev bezinden yapılmış uzun iç gömleğinin yakasım arıyor gibiydi. Söyleneni duyduğu için saygıdan göğsünün düğmelerini kapamaya çalışıyordu. Doğrulmak istiyor, gülümsemeye çalışıyordu. Kolay değil, Vali bey evine gelmiş kendisini soruyordu. Ölüm döşeğinde olsa bile

O'nu yatarak nasıl karşılardı. O, koca devleti temsil eden kişiydi. Yanında birde milletvekili vardı. Çocukluğunu bilse bile o da milletin mümessiliydi.

Onları yatakta karşılamak gibi bir saygısızlığı nasıl yapardı? Eminim ki Bakır Hoca, kendinden geçmiş halde bile böyle düşünüyordu. Yıllarca savaş görmüş, esaret yaşamı geçirmiş olan ihtiyar, vatan ve millet heyecanını şu anda dahi yüreğinde duyuyordu. Kim bilir ne duygular içindeydi?

Sayın Yakupoğlu ile Bakır Hoca'yı yeniden yatağına uzanmasını sağladık, sonra sağlık dileklerimizle evden ayrıldık.

Henüz onbeş metre kadar ilerlemiştik ki arkadan pat! pat! diye sesler duyduk. Dönüp baktığımızda gördüğümüz durum bizde önemli şaşkınlıklar yaratmıştı. Şalvarını, ceketini giyinmiş olan Bakır Hoca iki oğlunun kollarına dayanarak zoraki adımlarla bizi geçirmeye çıkmıştı. Gözyaşları arasında çocuklarım buna zorlamıştı.

Sayın Vali, şoförüne hastayı hemen arabaya alarak evine götürmesini emrettiyse de hasta bunu red etti. Kendisine yaklaşıp birazda sitemle:

- Hoca, tehlikeli bir iş yapıyorsun. Vali bey de ben de çok üzülüyoruz. Senin durumunda bir hasta yatağından çıkar mı? Vali bey seni hastaneye yatırmayı düşünüyor, dediğimde tık nefes sesiyle, soluya soluya verdiği cevap göz yaşartacak derecede anlamlıydı.

- Merak etmeyin beyler, ben artık ölmem. Devlet millet geldi. Azrail gitti!

Sayın Yakupoğlu ile hayranlık duygulan içinde bakıştık. Zor koşullar içinde bir yurttaşın bilinçle söylediği bu söz bizi yürekten heyecanlandırdı. Bu, devletle, millete inanmanın her derdin çaresi, bu inançta bulmanın açık ifadesiydi. Aydınlann en önemli görevi işte bu inancı halkın yüreğine sindirmek ve onu korumaktı.

Bakır Hoca bu olaydan sonra iyileşti ve dört yıl daha yaşadı. Soylu davranışıyla bizde derin izler bıraktı. Bakır Hoca'ya ve daha sonra kaybettiğimiz dostum, değerli insan Yakupoğlu'na saygı ve rahmet dileklerimle.

Elazığ'ın
İlk Dijital Dergisine
reklam vermek
istiyorsanız...
ALO 0553 2533090

Fırat Gazetesi, geleneğe devam ediyor

Kübra TÜRKAN

ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Elazığ'da günlük olarak yayın hayatını sürdüren Fırat Gazetesi, Elazığ'ın en köklü basın kuruluşlarından biri olmanın yanı sıra Elazığ basınında oluşan bir takım geleneklerin de gelecek kuşaklara taşınmasına öncülük etmeye devam ediyor. Elazığ'da süre gelen gazetelerin ilk ve son nüshalarının cama asılarak okunma kültürünü Fırat Gazetesi yaşatmaya devam ediyor ve bu kültür güzel görüntüler oluşturuyor.

Teknoloji hayatımızın hemen hemen her alanında ciddi kolaylıklar oluşturuyor oluşturmasına ama özellikle gazete okuma kültürü gazetelerin de dijital platforma yansıması sonucunda bir hayli geriye gitti ve gitmeye de devam ediyor. Gazete okuma ve okutma kültürünün devam etmesi adına Fırat Gazetesi, Elazığ basınının geleneği haline gelen bir kültürün yaşatılmasına da öncülük etmeye devam ediyor.

Fırat Gazetesi İmtiyaz Sahibi ve Fırat Havzası Gazeteciler Cemiyet Başkanı Semih Erdem, "Elazığ'da süre gelen gazetelerin ilk ve son nüshalarının cama asılarak okunma kültürünü Fırat Gazetesi olarak yaşatıyoruz. Bu sayede gelecek kuşaklara hem kültürümüzü taşıyoruz hem de okuma alışkanlığının kaybolmamasını katkı sağlıyoruz. Gazetemizin matbaasının önünden çektiğimiz camdan gazete okuyan kişilerin varlığı da bizleri mutlu ediyor." dedi.

O’na Deli Demeye Dilim varmıyor

CEVDET BABA

YÜCEL ÇAKMAK
ÇAYDAÇIRA/ELAZIĞ

Gizli bir hakikati bildirmek, gelecekten haber vermek, başkalarının fark edemediğini görebilme ferasetine sahip olmak, tuhaf ve gizli güçleri olanlar yine onlardır. En azından halkımız böyle inanır böyle tanırdı onları…
İşte bunlardan bir tanesi de geçmiş tarihte namı değer Elazığ'da "Cevdet Baba", Mardin'de "Deli Cevdo" olarak tanınan Deli Cevdet…

Sadece Mardin'in değil, Elazığ'ın velisi, Diyarbakır'ın da sevgilisi olarak tarih sayfalarında yerini almıştı. 24 Aralık 1977 yılında tedavi için geldiği Elazığ'da kendine yakışan namı ile hayata veda etti.
"İri yarı uzun boylu ve heybetli bir adamdı. O çocukluğumda tanıdığım ilk anlık korkumdu. Çocukluk hayallerimin de etkisiyle benim gözümde dev idi. Bu hali çocukları korkutsa da beni hiç o kadarda korkutmuyordu. Çok iyi Arapça bildiği söylenirdi. Ve onun adı Deli Cevdet'ti.
Simsiyah uzun bir palto giyerdi. Paltosunu yaz kış üstünden çıkarmazdı. Paltonun içine ne bulursa giyinirdi. Saçlarını aylarca kestirmezdi. Simsiyah bir de sakalı vardı. Oldukça gizemli biriydi."

Onu bana bu şekilde tanıttılar.
Kime sordumsa bana bu şekilde anlattı.
Bu kadarla kalmadı. Anlatılanlar beni daha çok etkilemeye başladı.

"Deli Cevdet'i mahalleli ve çarşı esnafı son derece severdi. Birçoğu ona Cevdet Baba derdi. Deli Cevdet dilenmezdi. Esnaflar onun bereketli olduğuna inanırdı. Kimin dükkânına uğrasaydı. O işyerinin işleri iyi giderdi.
Genelde sessizdi ama kızdığı zaman bize hep "Abu Dini-Abu Dini" diye bir söz tekerleyip dururdu. Anlamını bilmezdik.
Çocukları çok sever hep onlarla oynamak isterdi. İsterdi ama biz çocuklar ise dış görünüşüne aldanıp yanımızdan uzaklaştırmak için etmediğimizi bırakmazdık bu deli cübbesi giymiş evliya tarzı adama. Biz çocuklar ondan çekinerek, kızdırır alay ederdik.
Cevdet zaman zaman sokak aralarında gezerken, herhangi bir kapıyı çalar ve o evden kendisine yemek vermelerini isterdi. İstediği yemeklerde kendi istediği yemeklerdi. Bir evin kapısını çalar, "Bana fasulye ve pilav ver" derdi. Ev sahibi yok dese, o "Var. Odur pişiyor" diyerek, ev sahibini şaşkınlık içinde bırakırdı."

İşte böyle biriydi Deli Cevdet Baba... Kehanetleriyle ve zararsız oluşuyla tüm şehre kendini sevdirmişti.
Peki, kimdi Deli Cevdet Baba?
İyice meraklanmıştım O'nu daha yakından tanımak için araştırmaya başlamıştım.

Cevdet Baba, genelde Beyzade Efendi'nin mezarı başına gider, hava güzel ise orada uyurdu. Bazen de Akliye Hastanesi'nde kaldığını duymuştum.
Her sabah erkenden hastaneden çıkar, önce Nadir'in bakkalına gidermiş, "Nadir abi, kahveci Recep git Nadir'den 50 gram peynirden ekmek al gel, ben de sağan çay verem, kayfaltın yap dedi" diyerek, peynir ekmeği kapıp, Recep'in kahvesine gelirdi. Bu defa Recep'e de tersini söyler "Nadir abim, peynir-ekmek verdi, get çayı da Recep versin dedi" diye duble çayı da kapardı.
İki dükkân aşağıdaki kundura tamircisi Kör Feti, en yakın dostuymuş. Karısı ölmüş, iki çocuğuna kundura tamiriyle geçimini temin etmeye çalışırdı. Zaman, zaman felsefi tartışmalarda görüş ayrılığı nedeniyle Feti'yle küser, sonra barışırdı.

Cevdet, her gördüğüne Avrupa'dan inek getirmenin kaça, Hindistan'dan getirmenin kaça mal olacağını sorar, sonra "ineği kesmeme sözü" karşılığı, Hindistan'dan ucuza inek getirmeye karar verirdi.
Dert dava, getirilecek ineğin bir gözünü Feti'nin kör gözü yerine takmak, hayattaki en yakın dostunun kör gözüne "fer-ışık" olmaktı. Hindistan'dan ucuza alınan ineği, Elazığ'a getirmenin pahalı olacağını duyunca da bu kez "Nedek baba, yerli inek olsun" derdi.
Neden illa da "inek gözü" diye soranlara da "Çaktırmayın, utandırmayın Feti'nin şimdiki haline bakmayın, o bilmiyor ama önceki hayatında inekti" yanıtını verirdi. Cevdet ve o dönemde daha pek çok kişi Elazığ'da Tagor'a, Budha'ya kafayı takmıştı. Sonra kör Feti ile rakıya başlanırdı. Feti iki dublede ayakkabı fabrikası, dört dublede de fabrikalar zinciri kurardı.

"Bir gün babam Deli Cevdet'i artık nerde görmüşse bilmiyorum alıp bizim eve getirmişti. Babam ve Deli Cevdet okulun bahçesinden geçip bizim eve geldiler. Ve Cevdet tam Arap Baba'nın mescit duvarına tutunup hemen bir dua okudu. Sonrada etrafına göz gezdirmeye başladı. Gözleri zaten kara ve iriydi ki faltaşı gibi daha da irileştirdi. Bahçeye hızlı hızlı baktı. Sonrada koşup evin içine girdi. Bizde peşinden daldık içeri. Heyecandan titriyor ve parmağıyla bulunduğu yerin altını göstererek şöyle dedi.

- Ebe dine işte burda aha burda... Babam ise, "Ne var orda bişi yok ki her yer beton" diyerek karşılık verdi.

- Yoğ yoğğ Altunvaa buda Altunn... Aha buraa buraa Altunnn vaa Altunn vaa... Daha sonra babam acıkmadın mı sen diye sorunca dediklerine deli diye aldırmadan

- He acıhtım çok acıhtım yemek var mı?

Ve sadece annemin ekmek ayran getirdiğini hatırlıyorum.Yemek yemesi hızlı ve üstüne başına dökmesine aldırış etmedi hiç. O soğuk ayran kirli siyah sakallarından akıp yine siyah pardösünün yakalarından aşıp taa yarı açık göbeğine ulaşıyordu. Belli ki acıkmış ve ekmeği çiğnemeden yutuyordu. Kırıntılar o kadar çok yere dökülüyordu ki bir tavuğu bile doyurabilirdi. Biz babam olduğu halde annemle korkuyorduk az da olsa bize bir şey yapar

diye ama öyle olmadı. Bu muhterem zatın asıl bulunduğu beden ve kıyafetler altında daha başka bir evliya kişiliği vardı."

İşte Deli Cevdet Baba böyle biriydi. Aslında O'nun hikâyeleri şehir efsanesi olmuştu. Kulaktan kulağa yıllarca anlatılmaktadır.
Yine bir gün mezarlıkta Beyzade Efendi'nin mezarı başında uyuyordu.
Beyzade Efendi Harput'tun tanınmış ulemalarından biridir. Beyzade Efendi'nin mezarı, Harput'un Meteris Mezarlığı denilen yukarı mezarlıkta bulunmaktadır. Beyzade Hacı Ali Rıza Efendi'nin vasiyeti üzerine kendisine türbe yapılmamıştır. Mezarlığın çevresi demir cağlarla çevrilerek aile kabristanlığı haline getirilmiştir.
Esas adı Hacı Ali Rıza Efendi olan Beyzade'ye Büyük Beyzade Efendi de denmektedir. Beyzade Hacı Ali Rıza Efendi'nin İslâmi konuda âlimliği, herkesin onu sevip saymasına vesile olmuştur.
O fakirin, kimsesizlerin de dostuydu. Devamlı onları gözetmiş, elinden geldiğince onlara gizli gizli yardım etmiştir. Özellikle köylerinden elde edilen erzakı Harput'ta fukaralara dağıtırdı. Beyzade Efendi dini konularda bilgeliği ile tanınırdı.
İşte Cevdet Baba her zamanki gibi o mezarın başında uyumaktaydı.
Acaba uyandırayım mı diye düşünmeye başladım. Korkmuyorum da değil...
Titrek ve kısık bir sesle "Cevdet Baba" diye seslendim. Ses yoktu. Sesimi bu kez biraz daha yükselttim: "Cevdet Babaaa..."
- Ya Allah! Bismallah!.. Ne oluyor? Geldi mi?
- Cevdet Baba uyan... Kim gelecek?
- Efendi Hazretleri... Gelip beni de götürecek...
- Nereye götürecek?
- Medine'yi Münevvere...
O Mardin'in deli Cevdo'suydu. Onu her kim görseydi korkudan yolunu değiştirir, adımlarını hızlandırırdı. Ekmeğini hamallık yaparak kazanır, fakirlerle paylaşırdı. Mardinli hamalların sürekli çalışırken giydiği çuval kumaşları ile dikilmiş kahverengi ve bej renkli giysileri içinde uzun, ucu çengelli iplerle bağlanmış 250-300 kilo civarında havaleli bir yükü kadim şehrin sokaklarında taşıyordu.

VELİ Mİ ACABA?

Cevdet'in veli olduğuna da inanılırdı. Anlatacağımız birkaç öykü "Şehir Efsanesi" olarak hala anlatılmaktadır.
Sokak aralarında gezerken, herhangi bir kapıyı çalar ve o evden kendisine yemek vermelerini isterdi. İstediği yemeklerde kendi istediği yemeklerdi. Bir evin kapısını çalar, "Bana fasulye ve pilav ver" derdi. Ev sahibi yok dese, o "Var. Odur pişiyor" diyerek, ev sahibini şaşkınlık içinde bırakırdı.
Deli Cevdet'i yakından tanıyanlardan biri de Araştırmacı-Yazar Zekeriya Bican'dır. Bican, bir anısını şöyle anlatmaktadır:
"1973 yılıydı. Lise son sınıftaydık. Birkaç yıl önce gördüğümüzde korkup köşe bucak kaçtığımız Cevdet Baba ile geçen zaman içerisinde samimi olmuştuk. O korkulacak bir adam değildi artık. Evimiz Rızaiye Mahallesi'ndeydi. Şimdiki Yeni Camii'nin karşısında iki katlı bahçeli bir evdi. Cümle kapısı önünde iki basamaklı genişçe bir taş merdiven vardı. Yaz günleri bu merdiven üzerinde oturur, sohbet eder, zaman geçirirdik. Yine öyle bir gün mahallenin hemen hemen bütün çocukları oturmuş sohbete dalmıştık. Önümüzde üniversite imtihanları vardı. Lise yılları bitmek üzereydi. Bütün çocukları bir heyecandır tutmuştu. Herkes merak içindeydi. Üniversite imtihanını kazanıp kazanamama endişeleri had safhadaydı. Bizler bu konu ile meşgulken, bir anda Cevdet Baba çıkıp geldi. Çocuklar onu görünce sevindiler. Söz birliği etmişçesine "Gelin Cevdet Baba'ya soralım. Üniversiteyi kazanıp kazanamayacağımızı ona soralım" dediler.

Devamı var

Palu Usulü Ekşili Köfte

Malzemeler:
5 tane patlıcan
12 tane orta boy dolmalık biber
5 tane küçük soğan
400 gram yağsız kıyma
4 su bardağı köftelik bulgur
1.5 kase tane sumak
1 yumurta
2 yemek kasığı tuz

Yoğurmak için
1 kase su
2 parça kemikli et

Önce tane sumağı 1 litre suya bırakıyoruz ve 2 saat bekletiyoruz. Sonra rengini ve tadını verince sumağı süzüyoruz tencereye. Sumak suyuna 1 tane yumurta kırıp çırpıyoruz. Sonra ocağa bırakıp orta ateşte kaynamaya yakın kalın bir köpük tabakası oluşacaktır. Onu kevgir yardımı ile üstünde o köpük kalmayacak şekilde alıyoruz. Sonra bu suya 1,5 litre sıcak su ilave ediyoruz kemiği de içine atıp tuzunu da ilave edip kısık ateşte kaynamaya bırakıyoruz. (EKŞİMSİ BİR SU OLACAKTIR EĞER EKŞİYİ FAZLA SEVİYORSANIZ 1 LİTRE SU BIRAKABİLİRSİNİZ)

NOT: YUKARIDA KÖPÜK DİYE BELİRTTİĞİMİZ ASLINDA KEF OLARAK BİLİNİR

Suyu yaptıktan sonra kuru soğanları toprağa gelen kısmından derince kesiyoruz. Kabuklarını soyup kaynayan suda haşlıyoruz. Birbirinden ayrılınca olmuş demektir. Bu arda patlıcan ve biberleri de dolmalık olarak hazırlıyoruz.

KÖFTESİ İÇİN: Kıyma ile bulguru ve tuzu su yardımı ile yoğurarak macun kıvamına getiriyoruz. Sonra köfteyi elimizde bir sıkım alıp biber patlıcan ve soğanın içini dolduruyoruz. Bu işlem malzemeler bitene kadar devam eder. İşlem bitince kaynattığımız sumaklı suyun içine bırakırız ve yarım saat pişiririz. Sonra sebzeleri yumuşayınca ve dolmayı ayırarak pişip pişmediğini anlarsınız. Pişince dolmaları içinden çıkarıp başka bir tencereye alıyoruz. Servis yaparken suyu ile beraber servis edilir yapanlara afiyet olsun

DOĞRU REKLAM KAZANDIRIR!

Size Özel Reklam Çözümleri İçin Hemen Arayın!

İhtiyacınız neyse,
işin uzmanı
yanınızda...!

webajans

ewebajans

- Web Tasarım
- Grafik Tasarım
- Tabela Tasarımı
- Tanıtım Müziği
- Editörlük
- Marka Tescili
- Matbaa Hizmetleri
- Promosyon Ürünleri

İLETİŞİM

0553 253 30 90 Gazi Caddesi Yüce İşhanı Kat 3 Merkez/Elazığ

www.ewebajans.com - info@ewebajans.com